

תקנות המים (מניעת זיהום מים) (קווי דלק), התשס"ו-2006¹

בתוקף סמכותי לפי סעיף 20ד(א)(1) ו-2(2) לחוק המים, התשי"ט-1959, (להלן – החוק), וסעיף 10א לחוק רישוי עסקים, התשכ"ה-1968, בהתייעצות עם שר הבריאות ועם מועצת המים, ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. מטרתן של תקנות אלה להקטין את הסיכון מרליפות דלק מקווי דלק ועל ידי כך למנוע מפגעים ומטרדים לסביבה, ולמנוע זיהום מקורות מים.

מטרת התקנות

2. בתקנות אלה –

הגדרות

"אזור סיכון" – אזור המסווג לפי מידת סכנת הזיהום למקורות מים על ידי דלק, לפי האותיות א', א"1, ב', ב"1 ו"ג' במפה הגאולוגית, קנה מידה 1:250,000; אשר פרסמה נציבות המים בשנת 1992 ואשר הופקדה לעיון הציבור בלשכות המחוזיות של המשרד לאיכות הסביבה (להלן – המשרד);

"בדיקת תקינות" – בדיקה המיועדת לבחון תקינות של קו דלק, המבוצעת על ידי בודק מוסמך בשיטה אחת מאלה:

(1) לפי פרק 437 בתקן כאמור בפרט 1 בתוספת הראשונה, המופקד לעיון הציבור במשרד ובלשכות המחוזיות שלו;

(2) לפי פרק 9.1 בתקן כאמור בפרט 3 בתוספת הראשונה לקו דלק קיים הנמצא בשימוש, המופקד לעיון הציבור במשרד ובלשכות המחוזיות שלו;

(3) שיטה מוכחת אחרת, להנחת דעתו של הממונה;

"בודק מוסמך" – בודק שעבר הכשרה המוכרת על ידי המכון האמריקני לרדל (American Petroleum Institute, או ה-API), או הכשרה שוות ערך להנחת דעתו של הממונה, והפועל על פי הנחיות, הוראות ותנאים שקבע הממונה בענין, ואשר הופקדו לעיון הציבור בלשכות המחוזיות של המשרד;

"דליפה" – שחרור לא מבוקר של דלק לקרקע או למקור מים;

"דלק" – דלק גולמי או מוצריו שהם נוזלים בלחץ אטמוספרי ובמפוטנציאל הסביבה;

"הגנה קטודית" – הגנה על קו דלק מפני שיתוך (קורוזיה) באמצעות תהליך אלקטרוכימי;

"הממונה" – מי שהשר לאיכות הסביבה הסמיכו בכתב לענין תקנות אלה;

1. ק"ת 6470, התשס"ו (22.3.2006), עמ' 592.

"מוסד תכנון" – כהגדרתו בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965:
"מפעיל" – כל אחד מאלה:

- (1) בעל רישיון עסק של קו דלק, לפי פרט ג.2.2 בתוספת לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995;
 - (2) אדם שבהשגחתו, בפיקוחו, או בהנהלתו פועל קו דלק או קטע ממנו;
"מקור מים" – כהגדרתו בסעיף 20א לחוק;
"נציב המים" – כמשמעותו לפי סעיף 138 לחוק;
"קו מים" – כהגדרתו בסעיף 84(ב) לחוק;
- "קו דלק" – צינור להולכת דלק ושינועו, המחבר בין מיתקנים המשמשים לזיקוק דלק או לאחסנתו או קטע של צינור כאמור, לרבות משאבות ומגופים, ולמעט צינור כאמור המצוי כולו במיתקן שבשליטתו ובהחזקתו של המפעיל.

3. המגיש למוסד תכנון תכנית להתקנת קו דלק, יודיע לממונה ולנציב המים בכתב על הגשת תכנית כאמור, ויציין את מיקום קו הדלק ואת שם מוסד התכנון שהתכנית הוגשה לו.

הודעה לממונה

4. התקנת קו דלק והפעלתו ייעשו באופן שלא ייגרם זיהום למקורות מים או קרקע הנמצאים בסביבתו, ולשם כך מתקין או מפעיל יחזיק בידו מפה בקנה מידה של 1:20,000, שבה יסומנו מיקום קו הדלק, מיקום מקורות המים עד למרחק 500 מטרים משני צדי הקו לרבות קווי מי שתיה, ביוב וניקוז, ככל שמידע זה ידוע, ואזורי המגן של מקורות המים כהגדרתם בתקנות בריאות העם (תנאים תברואיים לקידוח מי שתיה), התשנ"ה-1995 (להלן – תקנות בריאות העם), וימסור אותה לממונה ולנציב המים, לפי דרישת אחד מהם.

מידע למניעת זיהום מים

5. (א) קו דלק ייבנה ויופעל בהתאם למהדורה האחרונה של תקנים או נהלים לקו דלק, לפי הענין, כמפורט בתוספת הראשונה, וכן יתקיימו בו הוראות אלה:

בניה והפעלה של קו דלק

- (1) באזורי סיכון א', א'1, ב' וב'1 יחושב חוזק קו דלק עם מקדם ביטחון של 1.1 לפחות, בהשוואה לחישוב לפי התקן שבפרט 1 בתוספת הראשונה;
- (2) קו דלק יותקן באופן שיאפשר להעביר דרכו מכשירים ואמצעים אחרים לניקוי קו הדלק ולבדיקת רפנותיו;
- (3) קו דלק, למעט קו דלק שהוסף לאורך קו צנרת קיים, יוטמן בהתאם למפורט בתוספת השניה ויתקיימו בו הוראות אלה:
(א) אם הוא חוצה קו ביוב, קו מים, או קו ניקוז – יוטמן מתחת לקווי האמורים בעומקים שלא יפחתו מהאמור בתוספת השניה, ובקו מים או קו ביוב, ימוגן קו הדלק באמצעות שרוול פלדה או פלטות בטון, באזור החציה;

(ב) אם הוא חוצה כביש או פסי רכבת יוטמן כאמור בתוספת השניה וימוגן באמצעות שריוול פלדה או פלטות בטון, באזור החציה;

(ג) הוא לא יונח במרחק של פחות מ-5 מטרים מקו מים העובר במקביל אליו, אלא באישור הממונה, נציב המים ורשות הבריאות כמשמעותה בתקנות בריאות העם (להלן – רשות הבריאות);

(4) חצה קו דלק נחל, ואדי, תעלת ניקוז או כביש, יבוצעו בדיקות רדיוגרפיות, לכל ריתוך שנעשה בקו הדלק, על ידי מעבדה מוסמכת שהסמיכה הרשות הלאומית להסמכת מעבדות כמשמעותה בחוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז-1997, או מעבדה שאישר הממונה על התקינה במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה;

(5) בקו דלק תותקן מערכת הגנה קטורית, לפי התקן שבפרט 1 בתוספת הראשונה, ובהתאם לדרישת מומחה להגנה קטורית; מערכת כאמור תתוחזק ותיבדק לפי הנחיות מומחה כאמור, על פי תכנית עבודה שנתית, שיציג המפעיל לפני הממונה ונציב המים, לפי דרישת אחד מהם;

(6) לאורך קו הצנרת יותקנו מגופים חוצצים או אמצעים שווי ערך לפי התקן שבפרט 1 בתוספת הראשונה; המפעיל יחשב את נפח הדלק המרבי העלול לדלוף עקב פגיעה בקו דלק לאחר מיקום המגופים לכל אורך הקו, וימסור את החישובים לממונה ולנציב המים, על פי דרישת אחד מהם;

(7) מערכת בקרה דליפות תותקן ותתוחזק לפי תקן שבפרט 2 שבתוספת הראשונה.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי אדם להתקין ולהפעיל קו דלק לפי תקנים או מפרטים אחרים מן המפורטים בתוספת הראשונה, ובלבד שקיבל לכך אישור, בכתב ומראש, מאת הממונה, לאחר ששוכנע כי אין בכך כדי לגרום לזיהום מים; העתק אישור הממונה יועבר לנציב המים.

(ג) בסיום התקנת קו דלק ולפני הפעלתו, יאשר מתקין קו דלק לממונה ונציב המים, בכתב, שקו הדלק הותקן לפי הוראות תקנות אלה ויצרף לאישור מפה המציינת את תוואי קו הדלק ומידע מדויק בדבר עומק הטמנתו.

6. (א) מפעיל לא יורים דלק לקו דלק אלא לאחר ביצוע בדיקת תקינות שהראתה כי קו הדלק אטום.

בדיקה אטימות
מקדמית

(ב) הראתה הבדיקה כי קו הדלק לא אטום – לא יפעיל אותו המפעיל אלא לאחר שיתוקן ותבוצע בו בדיקה חוזרת שתראה כי הוא אטום; תוצאות הבדיקה יוצגו לממונה ולנציב המים על פי דרישת אחד מהם.

לשם שמירה נאותה על תקינותו של קו דלק, ינהג מפעיל כמפורט להלן:

- (1) יפעל לגילוי דליפות בקו הדלק באמצעות מדידה רצופה ויחזיק ברשותו דוח שנתי המציג את תפקוד מערכת בקרת הדליפות האמורה בתקנה 5(א)(7) ובהסתמך על תרגול המערכת פעם בשנה; הדוח השנתי יישלח לממונה ולנציב המים;
- (2) יבצע בדיקת תקינות, אחת לחמש שנים או במועד אחר, אם יש חשש סביר לדליפה, ויתקן ליקויים שהתגלו; הממונה רשאי להתיר ביצוע הבדיקה במועד אחר מן האמור לעיל אם הוכח, להנחת דעתו, כי אין בכך סיכון למקורות מים ולסביבה;
- (3) יערוך סיור פעם בשבועיים לפחות לאורך קו הדלק לאיתור דליפות ופעילות העלולה לפגוע בו וימלא דוח על ממצאי הסיור;
- (4) יערוך בדיקה שתוודא קיומה של הגנה קתודית על פי התקן שבפרט 1 בתוספת הראשונה, ועל פי האמור בתקנה 5(א)(5), ויתקן ליקויים שהתגלו;
- (5) יערוך רישומים של תוצאות הבדיקות שנעשו לפי פסקאות (1) עד (4), וישמור אותם לתקופה שלא תפחת מחמש שנים וימסרן לממונה, לפי דרישתו;
- (6) יכין נוהל לתחזוקה השוטפת של קו דלק, לרבות הטמנתו כאמור בתקנה 5(א)(3), ונוהל לטיפול בדליפה בו, שיבטיח את הפעלתו התקינה תוך מניעת מפגעים סביבתיים; בנוהל יתייחס המפעיל, בין השאר, לענינים אלה: שאיבת דלק, סגירת מגופים, תיקון קו הדלק, פינוי קרקע מוזהמת בדלק וטיפול במים עיליים שזוהמו; מפעיל ינהג לפי הנוהל שקבע ויתרגל הפעלה של נוהל טיפול בדליפה פעם בשנה לפחות, הנוהל יועבר לממונה ולנציב המים על פי דרישת אחד מהם;
- (7) מפעיל קו דלק רשאי לבצע עבודות אחזקה שוטפות ואחזקה מתוכננת שנתית לקו, לרבות החלפת קטע צנרת, החלפת ציפוי הקו, טיפול בהגנה קטודית והחלפת אבזרים, בלא התניות והגבלות מטעם הממונה.

- (א) נמצא קו דלק לא אטום ינקו המפעיל את קטע קו הצנרת מדלק באופן שימנע זיהום קרקע ומקורות מים ולא יפעילו אלא לאחר שיתוקן ותבוצע בו בדיקת תקינות שתראה כי קו הדלק תקין.
- (ב) החליט מפעיל לא לתקן קו דלק שנמצא לא אטום, ירוקן ממנו את הדלק, וינהג לפי אחת מאלה:
 - (1) ינתק את קו הדלק הקשור אליו, יסגור כל פתח שבו וינקוט אמצעים למניעת הצטברות אוויר נפיץ בו;
 - (2) יוציא את קו הדלק מהקרקע ויסלק אותו בהתאם לכל דין.

דליפת דלק 9. (א) במקרה של דליפה, ינקוט מפעיל אמצעים להפסקתה המיידית, ויתקן את קו הדלק, כולל החלפת עטיפתו הפגומה ותיקון אמצעי ההגנה הקתודית, לפי העניין.
(ב) קיים חשש סביר לדליפה לרעת הממונה, יבצע המפעיל בדיקת תקינות; נמצא קו הדלק לא אטום, יפעל לפי האמור בתקנה 8.

דיווח על דליפה 10. (א) נודע למפעיל על דליפה לקרקע בנפח העולה על מטר מעוקב אחד, או על דליפה למקורות מים בריכוז דלק העולה על האמור בכל דין, או על קו לא אטום, ידווח על כך מיד לממונה, לנציב המים, לרשות הבריאות ולרשות מקומית שבתחומה אירעה הדליפה, או, לחברה כהגדרתה בחוק תאגירי מים וביוב, התשס"א-2001, לפי העניין.

(ב) בתוך 48 שעות מגילוי דליפה כאמור בתקנת משנה (א), ימסור המפעיל לממונה ולנציב המים רוח בכתב על הדליפה שיכלול את הפרטים האלה:

(1) שם המפעיל;

(2) מיקום קו הדלק ונקודת ציונו;

(3) התאריך והשעה שבה אירעה או התגלתה הדליפה;

(4) סיבת הדליפה, תיאורה ואופן גילויה.

(ג) בתוך שבועיים מגילוי הדליפה, ימסור המפעיל לממונה ולנציב המים פרטים

אלה:

(1) סוג הדלק שדלף וכמותו;

(2) שטח הקרקע שזוהם;

(3) כמות דלק שנאספה ושיטת האיסוף;

(4) פעולות שננקטו להפסקת הדליפה.

סימון 11. (א) מפעיל יטמין בקרקע סרטי אזהרה בעומק של 50 סנטימטרים מעל קו צנרת.
(ב) מפעיל יסמן קו צנרת שנטמן באדמה לאורכו, מעל פני הקרקע, בשלטי סימון שיוצבו במרחקים המבוססים על האמור בסעיף 1 שבתוספת הראשונה.

השבתת קו דלק 12. מפעיל קו דלק שהחליט להשביתו לצמיתות ינהג כאמור בתקנה 8(ב).

סייג לתחולה 13. הוראות תקנות 3, 5(א) עד (4), 6 ו-11(א) לא יחולו על קו דלק שהותקן לפני תחילתן של תקנות אלה.

תחילה 14. (א) תחילתן של תקנות אלה למעט תקנה 5(א)5, (6) ו-7, תשעים ימים מיום פרסומן (להלן – יום הפרסום).

(ב) תחילתה של תקנה 5(א)5) שנתיים מיום הפרסום, ותחילתה של תקנה 5(א)6) (7) חמש שנים מיום הפרסום, זולת אם האריך השר את המועדים האמורים, בהודעה ברשומות, בשל עיכובים הנובעים מאי קבלת היתרים ממוסדות תכנון.

הוראות מעבר

15. מפעיל, שערב תחילתן של תקנות אלה, טרם התקין בקו דלק אמצעים לבקרת דליפות כאמור בתקנה 5(א)7), יפעל לגילוי דליפות באמצעות בדיקה שתשווה כמויות של דלק בין הנקודה שממנה מוזרם הדלק לבין הנקודה שאליה הוא מוזרם או באמצעות בדיקת לחצים בנקודות מוגדרות לאורך הקו, כל אלה בהתאם לסוג הדלק, הטופוגרפיה לאורך תוואי קו הדלק, וקוטרו של קו הדלק; בדריקה כאמור תיעשה ותיירשם פעם בשעה לפחות, תוך התחשבות בטמפרטורה של הסביבה, והקו יהיה תמיד מלא, למעט בעת עבודות אחזקה ולמעט אם קוטרו עולה על 36 אינץש.

תוספת ראשונה

(תקנות 2, 5(א)1), 5(5) ו־6(ב), 7(4), 11(ב))

תקנים ונהלים

בתוספת זו –

;"API" - American Petroleum Institute - USA

;"ASME" - American Society of Mechanical Engineers- USA

;"NACE" - National Association of Corrosion Engineers - USA

1. מערכות להובלה של דלקים נוזליים

ASME - B31.4, Pipeline Transportation Systems for Liquid Hydrocarbons and other Liquids

2. ניטור חישובי לקווי צנרת API 1130, Computational Pipeline Monitoring

3. בדיקה, בקרה, ואחזקה של קו צנרת קיים

API 570, Piping Inspection Code: Inspection, Repair, Alteration and Rerating of In-service Piping Systems

תוספת שניה

(תקנה 5(א)(3))

עובי שכבת כיסוי מעל לצנרת (מטר)

קרקע רגילה	קרקע סלעית	סיווג
1.2	0.9	אזור מגורים, תעשייתי ומסחר
2.00	2.00	חציית נחל
1.20	1.20	חציית כביש ומסילות
0.75	0.45	אזור אחר

א' בשבט התשס"ו (30 בינואר 2006)

גדעון עזרא
השר לאיכות הסביבה